

Πήγα, είδα, άκουσα και νομίζω...

Πολύ αργότερα από όλους τους άλλους είδαμε το επιτυχημένο έργο του Ιονέσκο “Ο ρινόκερος”. Είναι γνωστό ότι, όπως εξήγησε ο ίδιος ο συγγραφέας σε θεατρικό περιοδικό, η ρινοκερίτιδα δεν ήταν μόνο ο φασισμός, τον οποίο ο Ιονέσκο γνώρισε προ του πολέμου, αλλά κάθε ισοπεδωτική άποψη ή σύστημα που αποδέχεται από νωθρότητα ο άνθρωπος, για να μη σκεφθεί, με κίνδυνο να μην προσέξει ότι έτσι κινδυνεύει να γίνει αγέλη χάνοντας την ανθρωπιά του. Και να σκεφθείς ότι τότε δεν υπήρχε τόσο η φοβερή μαζική επίδραση των μέσων επικοινωνίας ούτε ο εξομοιωτικός καταναλωτισμός της εποχής μας...

Φαίνεται ότι ο άνθρωπος, όπως λέει ο Έριχ Φρομ, φοβάται την ευθύνη του να αποφασίζει ο ίδιος και για τις δικές του και για τις κοινές υποθέσεις και βρίσκει βολικό να είναι μέλος μιας ομάδας με ένα ισχυρό ηγέτη που αποφασίζει για λογαριασμό όλων. Αν μάλιστα πιστέψει στην ιδιαίτερη αξία, (ιστορική, κληρονομική, φυλετική, αθλητική κλπ.) της ομάδας του, τότε η περιφρόνηση άλλων ομάδων και η αντιπαλότητα είναι κοντά. Και ο ρατσισμός, φασισμός, φονταμενταλισμός, ολοκληρωτισμός έχουν βρει έδαφος.

Ακουσα την 21η Μαρτίου τις ομιλίες του Πρωθυπουργού κ. Κ. Σημίτη και του Προέδρου της Επιτροπής Εορτασμού κ. Περικλή Πάγκαλου στον επίσημο εορτασμό του Έτους εναντίον του Φασισμού, όπως το αποφάσισε η Ευρωπαϊκή Ένωση. Το σύνθημα είναι: Να ζήσουμε με τους άλλους μαζί με τις διαφορές μας! Φύλαξα από εκείνες τις ομιλίες τις απόψεις (α) ότι “ο ρατσισμός και η ξενοφοβία της εποχής μας δεν στηρίζεται τώρα στη δήθεν φυλετική υπεροχή, όπως στη ναζιστική Γερμανία, αλλά στην πολιτιστική υπεροχή”. Και (β) ότι “ρατσιστές είναι οι ανασφαλείς άνθρωποι”.

Εδώ αξίζει να ξαναγυρίσουμε στο βιβλίο του Έριχ Φρομ “Ο φόβος μπροστά στην

ελευθερία”, και στην ψυχολογική άποψη του, που είναι ακριβώς ότι “όποιος αισθάνεται μειονεκτικότητα έχει την τάση να μισεί και να είναι σκληρός. Και μνημονεύει τον Χίτλερ, τον κατ’ εξοχήν ρατσιστή, που συχνά στο βιβλίο του “Ο αγών μου” μιλάει για τον εαυτό του λέγοντας ότι ήταν ένα “τίποτα”, ένας “άγνωστος” στα νιάτα του και ονειρευόταν τη “Μεγάλη Γερμανία”, γιατί αισθανόταν ξένος έξω από τη Γερμανία, ως Αυστριακός.

Θυμάμαι μια παλιά επίσκεψή μου στο Υπουργείο Υγείας της Μεγάλης Βρετανίας και τη συζήτηση που είχε γίνει για τους πολλούς μετανάστες, που είχαν μπει στη χώρα, για να εργασθούν και αλλοίωναν τη σύνθεση του πληθυσμού. Η ανησυχία της Αγγλίδας συνομιλήτριάς μου, όπως έλεγε, δεν ήταν η παρουσία τόσων χιλιάδων ανθρώπων, που δεν είχαν βρετανική κουλτούρα, αλλά το γεγονός ότι αυτοί δεν ανακατεύονταν με τους Άγγλους, για να ενσωματωθούν στον πολιτισμό τού τόπου σιγά-σιγά, αλλά μαζεύονταν στα ίδια μέρη και ζούσαν όλοι μαζί κατά έθνη, όλοι οι μαύροι απ’ τις Δυτικές Ινδίες στις ίδιες γειτονιές, όλοι οι Τούρκοι ή οι Κύπριοι μαζί, και συνέχιζαν τη δική τους κουλτούρα, διατροφή, έθιμα, τρόπους ζωής... Και ότι έτσι θα έμεναν για πάντα αυτοί που ήσαν!

Ιδιαίτερη χαρά μου έδωσε το νέο βιβλίο του φιλόλογου Θεόδωρου Μπλουγουρά “*Το Θέατρο* (Σύντομη περιδιάβαση στα θέματά του)”. Ο ίδιος το χαρακτηρίζει ταπεινά “άσκηση στον υπολογιστή” και σημειώσεις προκειμένου να διδάξει θεατρικά έργα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εγώ όμως το βρίσκω συστηματικό και άξιο μελέτης. Θα θυμάσαι το απόσπασμα, που είχα βάλει στο “Γράμμα αριθ. 11” από το βιβλίο του κ. Μπλουγουρά “*Δυσκολίες; Εδώ να δεις!...*” Θα βάλω τώρα στο επόμενο Γράμμα απόψεις του για τη θεατρική πρωτοπορία από το νέο του βιβλίο και θέλω να το δεις και να μου το σχολιάσεις.

M. T.